

Maria A.E. gravin van der Duijn (1851-1916) en haar 'natuurlijke' dochter

DOOR LAURENS BEIJEN

Op 23 mei 1878 werd in het huis van de pensionhouder *Félix Edouard Sanseaux* in het Franse Thonon, het huidige Thonon-les-Bains, een meisje geboren. Het kind werd de volgende dag ingeschreven in het geboorteregister en kreeg daarbij de voornamen *Mercienne-Elise*. De aangifte werd gedaan door een man die zich *Guillaume Verdun* noemde. Volgens het geboorteregister¹ was hij advocaat, 29 jaar oud, geboren en woonachtig in Gent en op doorreis in Thonon. In de akte staat dat Verdun de vader van het kind was en dat zijn vrouw, de moeder van het meisje, *Marie Duno* heette en 26 jaar oud was: "(...) Duno Marie, dit être son épouse, sans profession, âgée de vingt-six ans, domiciliée avec lui à Gand, se trouvant accidentellement à Thonon (...)".² Misschien liet de ambtenaar van de burgerlijke stand met de woorden "*dit être son épouse*" doorklinken dat hij enige twijfels koesterde. Maar twijfels of niet, het meisje heette vanaf dat moment *Mercienne-Elise Verdun*.

Opgegroeid in Thonon

Dat er wel reden was voor twijfel aan de juistheid van de geboorteakte, bleek uit wat er daarna gebeurde. Kort na de bevalling vertrok Verdun met de moeder van het kind uit Thonon. *Mercienne* werd achtergelaten onder de hoede van *Marie Vernaz*, de vrouw van *Sanseaux*. Marie kreeg achtduizend francs, een aanzienlijk bedrag, om te gebruiken voor de opvoeding van het kind. Ze gaf dat geld door aan haar man. Volgens een latere verklaring kreeg Marie Vernaz daarna diverse brieven die haar vermoeden bevestigden dat de geboorteakte vals was.³ Van wie die brieven afkomstig waren, is onbekend.

Marie Vernaz overleed op 22 mei 1883, net een dag voor de vijfde verjaardag van *Mercienne*. De omgeving vond toen kennelijk

Maria A.E. gravin van der Duijn, waarschijnlijk gefotografeerd voor haar huwelijk met J.F. Carrière.¹²

dat het tijd was om iets te regelen over de voogdij over het kind. Een week na het overlijden van zijn vrouw organiseerde Sanseaux een bijeenkomst van de familieraad: drie mensen van de kant van zijn vrouw en drie van zijn eigen kant. De vrederechter van Thonon en de griffier waren ook aanwezig. Unaniem werd besloten om François Vernaz, waarschijnlijk een broer van Marie, tot voogd te benoemen en François Cariator, een vriend van Sanseaux, tot toezienend voogd.⁴

Daar bleef het niet bij. Op 9 juli 1883 verscheen Sanseaux samen met de voogd en de toezienend voogd voor een notaris in Thonon om zekerheid te stellen voor de achtduizend francs die destijds beschikbaar waren gesteld voor de opvoeding van Mercienne. Dat deed hij door een hypotheek te vestigen op zijn huis.⁵

Rectificatie van de geboorteakte

Weer vijf jaar later, op 4 oktober 1888, verzocht de procureur Jules Degrange de rechtbank van eerste aanleg in Thonon om opdracht te geven tot rectificatie van de geboorteakte.⁶ Degrange trad op namens de in Den Haag wonende Maria Anna Elisabeth gravin van der Duijn die op dat moment in het Zwitserse Vevey verbleef.

Enfin, le nom même d'enfant pris par la
 déclarant dans l'acte de naissance, justifié la
 qualité de l'accouché, son état, son
 domicile et son nom de Verdun, on a pu
 lire l'acte dans Van - - - - -
 dans l'acte dans der - - - - - or
 dans l'acte dans Duijn - - - - - Duijn

Een fragment uit het verzoekschrift (1888)

Volgens het verzoekschrift was de geboorteakte volledig vals en zonder toestemming of raadpleging van de moeder tot stand gekomen. De moeder was niet een zekere Marie Duno, maar Degranges opdrachtgeefster Maria Anna Elisabeth van der Duijn. Zij was ten tijde van de bevalling ongetrouwd en was dat nog

steeds. Ter ondersteuning van zijn stellingen verwees Degrange onder andere naar het verslag van de bijeenkomst van de familieraad in 1883. De naam Verdun die de aangever had gebruikt onderstreepte volgens Degrange het gelijk van Maria: één letter van “Van”, twee letters van “der” en drie letters van “Duijn”.

Op 31 oktober 1888 volgde de beslissing op het verzoek. De rechtbank sprak uit dat de aangevragen bewijzen voldoende waren en beval om de geboorteakte te rectificeren in die zin dat Maria Anna Elisabeth van der Duijn de moeder van Mercienne was. Op 7 november vermeldde de ambtenaar van de burgerlijke stand in de kantlijn van de geboorteakte dat Mercienne op grond van het vonnis moest worden beschouwd als natuurlijke dochter van Maria Anna Elisabeth van der Duijn. Voortaan heette zij dus Mercienne-Elise van der Duijn.⁷ Op 12 november volgde nog een toevoeging aan de akte: inmiddels had Maria het meisje als haar dochter erkend.

Wat er daarna met Mercienne gebeurde, is onduidelijk. Het lijkt voor de hand te liggen dat Maria van der Duijn haar inmiddels tienjarige dochter heeft meegenomen naar Nederland, maar in het bevolkingsregister van Den Haag is geen spoor van Mercienne terug te vinden. Maria zelf is daar wel vermeld: zij woonde met haar moeder en haar iets jongere, eveneens ongetrouwde zuster aan de Laan van Meerdervoort en later in de Van Speykstraat in Den Haag. Haar vader was in 1880 overleden.⁸

Een schrijnend verhaal

Een schrijnend beeld komt echter naar voren uit een olografisch (eigenhandig geschreven) testament dat Maria jaren later, op 23 februari 1905, maakte:⁹ “Ik stel voorop dat het dochttertje waarvan ik den 23sten mei 1878 te Thonon, Frankrijk, moeder werd, onmiddellijk na de geboorte aan mij ontnomen is geworden, en ik dat kind dus nimmer heb gezien vóór dat door mij op lateren leeftijd stappen werden gedaan het terug te vinden. Na veel moeite werd eene zuster van de pleegmoeder (die bereids met haar man overleden was) eindelijk teruggevonden en werd mij een 10-jarig meisje vertoond dat mijn kind zoude zijn. Geloof hechtende aan de verklaringen en mededelingen, werd dat kind door mij erkend nadat de geboortacte gerectificeerd was geworden. Evenwel is het bij mij steeds twijfelachtig geweest of dat kind werkelijk het mijne was en wel omdat het eerstens geen enkele trek van gelijkenis met mij of mijn geslacht aangaf en tweedens omdat wat ik verwacht en waarnaar ik verlangd had uitbleef n.l. dat het terugvinden en het zamen zijn met het kind moederlijke gevoelens zoude opwekken.”

Op de gevolgen die Maria daaraan verbond voor de nalatenschap, kom ik straks terug.

Een tussenbalans

Het is tijd voor een tussenbalans. Dat de geboortacte uit 1878 inderdaad vals was en dat Maria van der Duijn de vrouw was die toen een kind kreeg, staat als een paal boven water. Er mag gevoeglijk van worden uitgegaan dat de man die zich Guillaume Verdun noemde en een advocaat uit Gent zou zijn geweest, een valse naam gebruikte. Het is ook waarschijnlijk dat “Verdun” degene was die het kind aan de moeder ontnam en het met een grote som geld achterliet bij de pleegouders. Maar wat de positie van “Verdun” was, is niet duidelijk.

Kennelijk moest het feit dat Maria ongehuwd moeder was geworden, worden toegedekt. Maria was een kleindochter van een van de leden van het Voorlopig Bewind uit 1813. Haar vader *Guillaume van der Duijn* was op dat moment opperstalmeester van koning Willem III en had een goede relatie met de koning. Dat blijkt onder andere uit het feit dat de koning in 1874 Guillaume en diens kinderen, onder wie dus Maria, bij bevordering de titel van graaf of gravin verleende.¹⁰ Ook al had de koning zelf geen grote reputatie op het gebied van de moraal, misschien wilde haar vader niet laten blijken dat het met zijn dochter zo ver gekomen was. Het zou kunnen zijn dat hij iemand gevraagd had om ervoor te zorgen dat de bevalling ver van huis plaatsvond en dat het thuisfront er niets van zou merken. Maar het zou ook kunnen zijn dat “Verdun” opdracht had gekregen van de verwekker van het kind. Over de vraag wie dat was, kunnen we alleen speculeren.¹¹

Het komt niet veel voor dat een moeder eraan twijfelt of een kind wel echt van haar is. Het lijkt niet waarschijnlijk dat die twijfel in dit geval gegrond was. Misschien had Maria zich iets te veel voorgesteld van de hereniging met haar dochter die ze sinds de geboorte niet had gezien en was ze erg teleurgesteld toen er geen vonk oversloeg.

Getrouwd met Johannes Frederik Carrière

In 1896, toen zij al 45 jaar was, trouwde Maria alsnog. De bruidegom was de eveneens 45-jarige Johannes Frederik Carrière, adjunct-secretaris van het Burgerlijk armbestuur van Den Haag. Hij was weduwnaar van Cecile Marie Maitland en had vijf kinderen. Vier van hen waren al bijna volwassen en er was één nakomertje van zeven jaar. Uit de huwelijksvoorwaarden die voorafgaand aan het huwelijk werden gemaakt, blijkt dat Maria veel gefortuneerder was dan haar echtgenoot.¹² Van het bestaan van Mercienne werd in de akte geen melding gemaakt. Ook na het huwelijk van haar moeder kwam Mercienne in het Haagse bevolkingsregister niet voor.

Heden overleed na een langdurig, zeer geduldig lijden onze lieve Vrouw, Stiefmoeder, Behuwd- en Grootmoeder, Vrouwe MARIA ANNA ELISABETH CARRIÈRE, geb. Gravin VAN DER DUIJN, in den ouderdom van 64 jaar.

Uit aller naam:

J. F. CARRIÈRE.

's-GRAVENHAGE, 9 Januari 1916.

Adriaan Pauwstraat 80. (789)

Bezoeken kunnen niet worden afgewacht.
Begravenis Donderdag 12 uur van af het sterfhuis naar Oud Eik en Duinen.

De testamenten en het overlijden van Maria

In de loop van haar leven maakte Maria van de Duijn diverse olografische testamenten die ze later weer door andere verving. Alleen haar laatste twee testamenten, uit 1902 en 1905, zijn bewaard gebleven. Uit haar testament van 12 februari 1902¹⁴ blijkt al dat de relatie met Mercienne verstoord was: "Voorts verlang ik dat het door mij wettig erkend natuurlijk kind Mercienne-Elise van der Duijn van wier erkenning door mij blijkt uit eene authentieke acte van den 12 November 1888 aangetekend op het geboorte register te Thonon (Haute-Savoie, Frankrijk) van

den zelfden dag en jare uit mijne nalatenschap niets meer zal genieten dan hare legitieme portie bedoeld bij art: 963 Burgerlijk Wetboek." Zij benoemde haar echtgenoot J.F. Carrière tot enig erfgenaam voor de rest van haar nalatenschap.

In het eerder genoemde testament van 23 februari 1905 liet Maria haar testament uit 1902 in stand. Na de hiervoor al geciteerde verklaring over de voor haar teleurstellende relatie met Mercienne volgde de volgende bijzondere bepaling: "Vandaar dat het mijn wensch is dat voor en aleeer aan Mejuffrouw Mercienne, Elise van der Duijn thans wonende in Belfast in Ireland zich uitgevende als te zijn mijne dochter geboren als bovengemeld, worde afgegeven wat haar krachtens de wet en verband met bovengemelde vroegere olografischen wil, als haar legitieme portie zal blijken toe te komen, door haar al die zekerheid worde gegeven aan mijnen echtgenoot den Heer J.F. Carrière als erfgenaam van het overige mijner Nalatenschap, dat zij werkelijk mijn eigen kind is, als waarop mijn echtgenoot aan de hand van de Nederlandsche wet zal vermeenen te mogen en moeten eischen." Zou Mercienne die zekerheid niet kunnen geven, dan zou de toekenning van de legitieme portie vervallen en zou Mercienne in plaats daarvan een legaat van tienduizend gulden ontvangen.

In het testament klinkt al door dat Maria ervan uitging dat haar echtgenoot haar zou overleven. Dat gebeurde ook: zij overleed in 1916; haar weduwnaar overleed in 1929.¹⁵

Enkele dagen na Maria's overlijden werden haar olografische testamenten door de kantonrechter in aanwezigheid van de notaris geopend. Opvallend is dat in het proces-verbaal van opening niets wordt vermeld over de bijzondere clause uit het testament uit 1905 dat Mercienne zou moeten aantonen dat zij echt een dochter van Maria was. De kantonrechter gaf de originele testamenten terug aan de notaris "teneinde die onder zijne minuten te bewaren".¹⁶

Ook in de memorie van successie die na haar overlijden werd opgemaakt, werd niets over die bijzondere voorwaarde gezegd. Uit het stuk blijkt dat Carrière en de echtgenoot van Mercienne, de verderop genoemde *Pieter Hendrik Beijen*, het erover eens waren dat Mercienne recht had op de legitieme portie. Wel vond Beijen dat Carrière een vergoeding moest geven voor de sterke achteruitgang van het vermogen van Maria gedurende haar huwelijk. Daarover werd uiteindelijk een compromis gesloten.¹⁷

Mercienne van der Duijn en Pieter Hendrik Beijen

Uit het testament van haar moeder uit 1905 bleek dat Mercienne toen in Ierland woonde. Een verblijf in Ierland wordt ook vermeld op een foto die ik kreeg van een achterkleindochter van Mercienne.¹⁸ Op het randje onder de foto staat: "M.E. van der Duyn in Irlande". Dat "Irlande" kan erop wijzen dat Mercienne dit zelf heeft geschreven; zij had immers een Franse achtergrond. Wat de redenen voor haar verblijf in Ierland waren, is onduidelijk.

Het volgende feit dat we over Mercienne kennen, is dat zij op 15 juni 1912 in Toronto (Canada)¹⁹ trouwde met *Pieter Hendrik Beijen*.²⁰ De achtergrond van Pieter had een aantal parallellen met die van Mercienne. Hij was op 20 april 1876 geboren (in het Betuwse Rijswijk in de gemeente Maurik) als zoon van de ongehuwde *Jacoba Cornelia Beijen*. Vijf jaar later kreeg zijn moeder nog een tweede kind in het Zwitserse La Tour-de-Peilz, dat net als Thonon aan het meer van Genève ligt. Pieter groeide daarna op in Zwitserland, onder andere in Lausanne, waar zijn moeder het pension *Villa Odette* bezat. Pieter werd bankemployé en bleef tot 1903 in Lausanne.²¹ Over zijn verblijfplaatsen en bezigheden na 1903 zijn geen concrete gegevens bekend.²² Uit de immigratiegegevens van Ellis Island kan worden afgeleid dat Pieter vanaf 1908 in Canada of de Verenigde Staten woonde.²³

Pieter en Mercienne woonden na 1912 aanvankelijk in St. Thomas in Ontario. In of omstreeks 1921 verhuisden ze naar Denver in de Verenigde Staten. Zij kregen vijf kinderen, van wie er drie op jonge leeftijd overleden, en hadden daarnaast een geadopteerde zoon. Pieter Beijen overleed in 1945 en zijn vrouw Mercienne in 1969, beiden in Denver. Nakomelingen van hen wonen nog steeds in Denver en omgeving.²⁴

M.E. van der Duijn, in Ierland

AANHANGSEL: de familie Van der Duijn (van Maasdam)

Naar aanleiding van de lotgevallen van Maria en Mercienne kon ik het niet nalaten om me ook in de directe familie van Maria te verdiepen. Dat leverde een paar verrassende vondsten op, waaronder nog meer rectificaties van geboorteakten op rechterlijk bevel en nog een “natuurlijk” kind dat later de naam Van der Duijn kreeg.²⁵

De voorouders van Maria

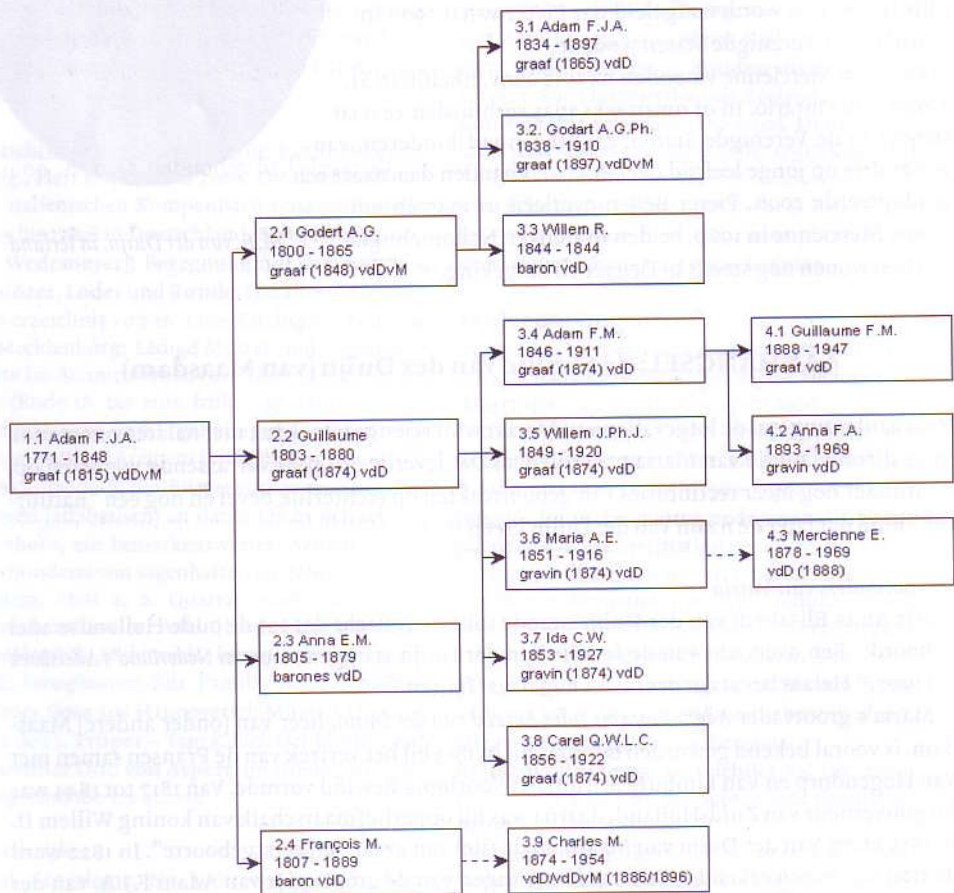
Maria Anna Elisabeth van der Duijn stamde uit een geslacht dat tot de oude Hollandse adel behoorde. Een overzicht van de familie Van der Duijn is opgenomen in *Nederland's Adelsboek* uit 1992.²⁶ Helaas bevat dat overzicht nogal wat fouten.²⁷

Maria's grootvader *Adam François Jules Amand van der Duijn*, heer van (onder andere) Maasdam, is vooral bekend geworden doordat hij in 1813 bij het vertrek van de Fransen samen met Van Hogendorp en Van Limburg Stirum het Voorlopig Bewind vormde. Van 1817 tot 1844 was hij gouverneur van Zuid-Holland; daarna was hij opperhofmaarschalk van koning Willem II. In 1815 kreeg Van der Duijn van Maasdam de titel van graaf “bij eerstgeboorte”. In 1822 werd de titel van baron erkend voor de nakomelingen van de grootvader van Adam F.J.A. van der Duijn die geen hogere titel bezaten.²⁸

Guillaume van der Duijn (1803-1880), de vader van Maria, was de tweede zoon van Adam F.J.A. van der Duijn en was dus aanvankelijk baron.²⁹ Hij koos voor een militaire loopbaan en werd uiteindelijk luitenant-generaal. Vanaf 1859 was hij tevens adjudant en vanaf 1872 opperstalmeester van koning Willem III. Dat hij een goede verhouding met de koning had, bleek toen Willem III in 1874 bij de viering van zijn 25-jarige koningschap een aantal van zijn medewerkers een adellijke titel verleende, in een aantal gevallen bij bevordering. Guillaume van der

Duijn was de eerste die in het koninklijk besluit werd genoemd en hij kreeg als enige de titel van graaf “om door hem en alle zijne wettige, zoo vrouwelijke als mannelijke afstammelingen, erfelijk te worden bezeten”.³⁰ Daarmee werden ook de kinderen van Guillaume graaf of gravin.³¹

Guillaume van der Duijn was getrouwd met Maria Anna de Beijer. Zij hadden vijf kinderen, van wie Maria de derde was. De eerste vier werden in de jaren 1846-1853 geboren in Breda, waar Van der Duijn verbonden was aan de Koninklijke Militaire Academie. Het vijfde kind werd in 1856 geboren in Haarlem waar Guillaume toen luitenant-kolonel bij de dragonders was. Guillaume van der Duijn overleed in 1880, zijn vrouw in 1898. De relatie tussen Adam F.J.A. van der Duijn en zijn nakomelingen heb ik weergegeven op het hierbij afgedrukte schema. Waar nodig verwijs ik verderop met getallen tussen haakjes naar het schema.

Het bovenstaande schema geeft de relaties aan tussen Adam François Jules Amand graaf van der Duijn en diens nakomelingen in de Van der Duijn-lijn. Bij degenen die op latere leeftijd de titel van graaf of gravin kregen, is tussen haakjes vermeld vanaf welk jaar dat het geval was. Met “vdDvM” is aangeduid wie zich Van der Duijn van Maasdam mochten noemen omdat zij eigenaar waren van de ambachtsheerlijkheid Maasdam. De “niet-wettige” geboorten zijn aangeduid met een stippe lijn. In die gevallen is tussen haakjes vermeld vanaf welk jaar de naam Van der Duijn werd gedragen.

Rechtszaken over de toevoeging “van Maasdam”

Niet alleen de geboorteakte van Mercienne moest op rechterlijk bevel worden gerectificeerd, datzelfde gebeurde anderhalf jaar eerder met die van haar moeder. Dat had echter een heel andere achtergrond.

De woorden “van Maasdam” maakten geen deel uit van de familienaam. Daardoor mochten alleen de bezitters van de ambachtsheerlijkheid Maasdam zich Van der Duijn van Maasdam noemen. In 1834 bepaalde Adam F.J.A. van der Duijn van Maasdam in zijn testament dat zijn oudste zoon Godert A.G. van der Duijn (2.1), of bij vooroverlijden diens oudste zoon, hem zou moeten opvolgen als ambachtsheer van Maasdam.³² Na het overlijden van diens vader in 1848 werd Godert inderdaad heer van Maasdam.³³ Veel stelde dat bezit overigens niet voor: het ging vooral om water en visrechten in Maasdam en Westmaas. Tiendrechten, die eerder ook tot de ambachtsheerlijkheid hadden behoord, waren inmiddels verkocht.³⁴

Godert van der Duijn van Maasdam overleed in 1865 in Vorden. Bij de verdeling van zijn nalatenschap in 1867 werd de heerlijkheid Maasdam niet toebedeeld aan zijn oudste zoon, maar aan zijn tweede zoon Godart A.G.Ph. van der Duijn (3.2).³⁵ Deze Godart, die rentmeester van het kroondomein in Wageningen was, hechtte kennelijk nogal aan de exclusiviteit van de “naam” Van der Duijn van Maasdam, waarvan hij op dat moment de enige rechtmatige drager was.

Het probleem was echter dat niet iedereen zich aan de regels had gehouden. Godarts oom, de eerdergenoemde Guillaume van der Duijn, had zich bij de vijf geboorteaangiften van zijn kinderen stevast gepresenteerd als *Guillaume Baron van der Duijn van Maasdam*.³⁶ Godart ging er daarom van uit dat zijn vijf neven en nichten, onder wie Maria, ten onrechte Van der Duijn van Maasdam heetten.³⁷ Om dat te veranderen daagde hij de vier oudsten, die in Breda waren geboren, in 1886 voor de rechtbank in Breda en eiste verbetering van de geboorteakten door het schrappen van de woorden “van Maasdam”. De gedaagden verklaarden dat zij helemaal geen bezwaar hadden tegen de verandering, maar dat de kosten van het geding door de eiser moesten worden gedragen. De rechtbank was het met hen eens.³⁸ In 1887 werd de rectificatie van de vier akten ingeschreven in het geboorteregister van Breda.³⁹ Na dit succes ging Godart door: hij daagde vervolgens zijn in Haarlem geboren jongste neef Carel Q.W.L.C. van der Duijn voor de rechtbank in Haarlem met dezelfde eis. De gedaagde en de rechtbank reageerden op dezelfde manier als in Breda was gebeurd.⁴⁰

Charles Marinus van der Duijn

Vanuit de invalshoek van het *Nederland's Adelsboek* is het begrijpelijk dat niet-adellijke nakomelingen van adellijke geslachten niet worden vermeld. Naast Mercienne-Elise van der Duijn kwam er in dit gedeelte van de familie Van der Duijn nog zo'n nakomeling voor. Net als Mercienne droeg hij aanvankelijk een andere naam en kreeg hij kort na zijn tiende jaar de naam Van der Duijn.

Op 17 oktober 1874 kreeg de ongehuwde *Jeanne Carolina Bruyer*, winkelierster in manufacturen in Den Haag, een zoontje *Charles Marinus*.⁴¹ Zijn moeder erkende hem formeel in 1882.⁴² In 1886 erkende François Maximiliaan baron van der Duijn (2.4) Charles als zijn natuurlijke zoon, waardoor de jongen de naam Charles Marinus van der Duijn kreeg.⁴³ François van der Duijn liet bij zijn overlijden in 1889 aan Jeanne Bruyer een legaat van tienduizend gulden na en aan zijn zoon Charles de helft van zijn nalatenschap.⁴⁴

In de jaren daarna verhuisden Charles en zijn moeder vele malen van Den Haag naar Brussel en Parijs en omgekeerd. Vanaf het begin van de jaren negentig tot zijn dood in 1910 was Brussel ook de woonplaats van Godart A.G.Ph. van der Duijn van Maasdam. Godart, die eerder zoveel moeite had gedaan om het exclusieve recht op het gebruik van de toevoe-

Heden overleed te Nice onze beste Neef,
**CHARLES MARINUS
 VAN DER DUYN VAN MAASDAM**
 in de ouderdom van 79 jaar.
 Groningen:
 Douairière A. M. VAN DER DUYN
 VAN MAASDAM—in 't Veld
 Wenen:
 Jhr. A. F. J. H. WITTERT VAN HOOGLAND
 A. F. A. WITTERT VAN HOOGLAND—
 Gravin van der Duyn van Maasdam.
 23 Februari 1954.

ging “van Maasdam” vast te leggen, verkocht op 11 april 1896 in Brussel in een onderhandse akte voor 1500 gulden het water en de visrechten in Maasdam en Westmaas aan zijn niet-adellijke neef Charles van der Duijn.⁴⁵ Charles werd daarmee heer van Maasdam, en vanaf die tijd noemde hij zich dan ook Van der Duijn van Maasdam.

In 1898 trouwde Charles in Parijs met *Clémentine Marie Honorine Toutenel*, die geboren was in Antwerpen.

Zij kregen geen kinderen. Clémentine overleed in 1936 in Parijs, Charles in 1954 in Nice. De hierbij afgedrukte overlijdensadvertentie onderstreept dat de relatie tussen Charles en het adellijke deel van zijn familie goed was. Verder blijkt eruit dat de ondertekenaars van de advertentie, de weduwe van Guillaume F.M. (4.1) en Anna F.A. (4.2) en haar man, er geen bezwaar in zagen om de woorden “Van Maasdam” in hun naam te gebruiken, hoewel zij geen rechten hadden op de heerlijkheid Maasdam.

Het einde van de ambachtsheerlijkheid Maasdam

Charles van der Duijn (Duyn) van Maasdam benoemde de in Parijs wonende Henriette Huberte Elisabeth Renée Lenars, weduwe van Marcel Lucien Tournier, in zijn testament⁴⁶ tot zijn enige erfgenaam. Hij legateerde zijn bezittingen in Maasdam en omgeving aan de gemeente Maasdam. Daaronder waren de nog bestaande heerlijke rechten, verbonden aan de ambachtsheerlijkheid Maasdam.⁴⁷ Aan dat legaat verbond hij de voorwaarde “dat de netto jaarlijkse vruchten en inkomsten dezer gelegateerde goederen worden besteed en aangewend ten behoeve van de algemene armen van alle gezindten der Gemeente Maasdam in de vorm van extra winteruitkeringen van kleding, levensmiddelen en brandstoffen.” Verder gaf hij in zijn testament als zijn uitdrukkelijke wens te kennen “dat de aan de Gemeente Maasdam gelegateerde goederen (alsmede het recht op het voeren der namen van Maasdam en van Mijns Heerenland van Moerkerken) niet worden verkocht of vervreemd en dat er een fonds moet worden gesticht onder de naam van Charles van der Duyn van Maasdam, waarin de jaarlijkse vruchten en inkomsten der gelegateerde goederen moeten worden gestort, teneinde te worden aangewend als boven bepaald.”

De gemeenteraad van Maasdam aanvaardde het legaat op 11 juni 1954.⁴⁸ Daarmee ging anderhalve eeuw na het ontstaan van de moderne gemeente de oude ambachtsheerlijkheid daarin op. Ter uitvoering van een van Charles’ wensen riepen burgemeester en wethouders van Maasdam in 1955 de Charles van der Duyn van Maasdam Stichting in het leven.⁴⁹ Vastgelegd werd dat de burgemeester en de wethouders van Maasdam steeds deel zouden uitmaken van het bestuur van de stichting. Volgens informatie van de gemeente Binnenmaas, waar Maasdam in 1984 in is opgegaan, heeft de stichting tot omstreeks 1980 inderdaad uitkeringen verstrekt aan inwoners van Maasdam die in financiële problemen verkeerden. Sindsdien krijgen de doelstellingen van de stichting op een andere manier vorm.⁵⁰

Tot slot

Er is maar een beperkte relatie tussen de familie Van der Duijn en mijn eigen familie. Hoewel het verstandig is om jezelf bij genealogisch onderzoek de nodige beperkingen op te leggen,